

BRUSSEL ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

Ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen

Statistisch verslag over de tenuitvoerlegging van de ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen – Artikel 23

1° Aantal erkende sociale ondernemingen

Sinds de inwerkingtreding van de voornoemde ordonnantie van 23 juli 2018 is dit de evolutie van de aanvragen:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (1e semester)
Ingediende aanvragen	149	37	160	23	29	136	20
Hernieuwingsaanvragen	0	0	136	11	10	125	14
Onontvankelijke aanvragen ¹	25	6	6	4	11	11	2
Verleende erkenningen	124	28	16	7	8	4	3
Toegekende hernieuwingen	0	0	136	10	10	120	13
Geweigerde erkenningen	0	3	2	2	0	0	0

De erkenningen evolueerden dus als volgt:

- Op 31 december 2019 waren er 124 sociale ondernemingen erkend;
- Op 31 december 2020 waren er 152 sociale ondernemingen erkend;
- Op 31 december 2021 waren er 160 sociale ondernemingen erkend;
- Op 31 december 2022 waren er 164 sociale ondernemingen erkend;
- Op 31 december 2023 waren er 168 sociale ondernemingen erkend;
- Op 31 december 2024 waren er 164 sociale ondernemingen erkend.

¹ Toepassing van artikel 3, § 1 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 december 2018 met betrekking tot de erkenning van de sociale ondernemingen: "[Art. 3](#), § 1. Het bestuur onderzoekt de erkenningsaanvraag en bepaalt of de rechtspersoon voldoet aan de voorwaarden vermeld in hoofdstuk 2 en in artikel 11 van de ordonnantie. Binnen een termijn van tien werkdagen, te rekenen vanaf de ontvangst van de erkenningsaanvraag richt het bestuur aan de rechtspersoon, via een aangetekende brief of via elektronische post, ofwel een ontvangstbevestiging die vermeldt dat het dossier volledig is, ofwel een bericht waarbij de rechtspersoon gevraagd wordt het dossier te vervolledigen binnen de dertig kalenderdagen, te rekenen vanaf de ontvangst van het bericht. Als het bestuur binnen de twintig werkdagen niet over alle ontbrekende documenten, stukken of gegevens zou beschikken, wordt de aanvraag definitief onontvankelijk."

Op 1 juni 2025 waren er 162 sociale ondernemingen erkend (zie bijgevoegde lijst):

- 117 Sociale en democratische ondernemingen (SDO's);
- 7 Publieke initiatieven in sociaal ondernemerschap, opgericht bij wet en beschikkend over organische autonomie (PISO 1);
- 15 Publieke initiatieven in sociaal ondernemerschap, opgericht door de overheid (gemeente, gewest, gemeenschap of federale staat) om opdrachten van algemeen belang te vervullen (PISO 2);
- 23 Publieke initiatieven in sociaal ondernemerschap waarvan het bestuur onder het toezicht van de overheid valt of waarvan meer dan 25% van de leden van de raad van bestuur de overheid vertegenwoordigen (PISO 3).

Vijf van de 162 erkende sociale ondernemingen zijn start-ups, dat wil zeggen rechtspersonen die nog geen vier jaar ingeschreven zijn bij de Kruispuntbank van Ondernemingen op het ogenblik van hun erkenningsaanvraag.

Volgens hun rechtsvorm kunnen de 162 sociale ondernemingen als volgt worden onderverdeeld:

- Vzw: 133 (82%);
- Coöperatieve vennootschap: 19 (11.7%);
- OCMW: 7 (4.3%);
- Vereniging bedoeld in hoofdstuk XII van de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn: 1 (0.6%);
- Bv: 1 (0.6%);
- Nv: 1 (0.6%).

Op grond van de paritaire comités kunnen de activiteitsdomeinen van de erkende sociale ondernemingen als volgt worden opgesplitst²:

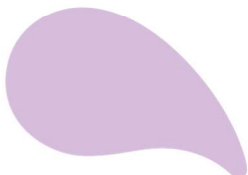
- 95 in het PC 329 - Paritair comité voor de socioculturele sector;
- 10 in het PC 200 - Aanvullend paritair comité voor de bedienden;
- 12 in het PC 337 - Aanvullend paritair comité voor de non-profitsector;

² Opgemerkt dient te worden dat een erkende sociale onderneming lid kan zijn van meerdere paritaire comités, afhankelijk van haar economische activiteiten

- 10 in het PC 322 - Paritair comité voor de uitzendarbeid en de erkende ondernemingen die buurtwerken of -diensten leveren;
- 7 in het PC 319 - Paritair comité voor de opvoedings- en huisvestingsinrichtingen en -diensten;
- 6 in het PC 332 - Paritair comité voor de Franstalige en Duitstalige welzijns- en gezondheidssector;
- 4 in het PC 327 - Paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven;
- 4 in het PC 100 - Aanvullend paritair comité voor de arbeiders;
- 2 in het PC 124 - Paritair comité voor het bouwbedrijf;
- 4 in het PC 339 - Paritair comité voor de erkende maatschappijen voor sociale huisvesting;
- 3 in het PC 121 - Paritair comité voor de schoonmaak;
- 2 in het PC 201 - Paritair comité voor de zelfstandige kleinhandel;
- 2 in het PC 330 - Paritair comité voor de gezondheidsinrichtingen en -diensten;
- 3 in het PC 302 - Paritair comité voor het hotelbedrijf;
- 2 in het PC 304 - Paritair comité voor het vermakelijkheidsbedrijf;
- 2 in het PC 318 - Paritair comité voor de dienst voor gezins- en bejaardenhulp;
- 1 in het PC 331 - Paritair comité voor de Vlaamse welzijns- en gezondheidssector;
- 1 in het PC 227 - Paritair comité voor de audiovisuele sector;
- 2 in het PC 335 - Paritair comité voor de dienstverlening aan en de ondersteuning van het bedrijfsleven en de zelfstandigen;
- 1 in het PC 109 - Paritair comité voor het kleding- en confectiebedrijf;
- 1 in het PC 226 - Paritair comité voor de bedienden uit de internationale handel, het vervoer en de logistiek;
- 1 in het PC 301 - Paritair comité voor het havenbedrijf;
- 1 in het PC 145 - Paritair comité voor het tuinbouwbedrijf.

Het valt op te merken dat erkende sociale ondernemingen die onder het paritair comité nr. 329 voor de socio-culturele sector vallen verschillende activiteiten kunnen ontwikkelen voor diverse goederenproductie en dienstverlening, bijvoorbeeld horeca- en bouwactiviteiten.

De wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités geldt niet voor de OCMW's en de verenigingen van hoofdstuk XII die gegrond zijn op de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

2° Aantal ondernemingen dat een mandaat kreeg voor een inschakelingsprogramma

De mandaatprocedure trad in werking op 1 januari 2020. In 2019 was er in het kader van de ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen dus geen enkele gemandateerde sociale inschakelingsonderneming (GSIO).

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
GSIO's	127	127	130	132	133	124

Naar aanleiding van de oproep tot kandidaatstelling 2021 verkregen 3 nieuwe erkende sociale ondernemingen een mandaat dat inging op 1 januari 2022.

Naar aanleiding van de oproep tot kandidaatstelling 2022 verkregen 2 nieuwe erkende sociale ondernemingen een mandaat dat inging op 1 januari 2023.

Naar aanleiding van de oproep tot kandidaatstelling 2023 verkregen 3 nieuwe erkende sociale ondernemingen een mandaat dat inging op 1 januari 2024. Het valt op te merken dat in 2023 twee GSIO's hun mandaat verloren wegens de stopzetting van hun activiteiten.

De mandaatoproep voor 2024 volgt op de beslissing van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van oktober 2023 in het kader van het begrotingsconclaf om de mandaten die werden toegekend aan GSIO's die al in 2020 gemandateerd werden te hernieuwen voor vijf jaar, zonder nieuwe mandaten toe te kennen. In dit kader:

- Vijf van de betrokken GSIO's dienden geen aanvraag tot hernieuwing in, en één gemandateerde sociale inschakelingsonderneming diende een aanvraag in na het verstrijken van de termijn.
- Voor drie GSIO's heeft de minister van Werk de hernieuwing van het in 2020 verleende mandaat geweigerd.

Deze factoren verklaren de daling aan GSIO's met 9 eenheden tussen 2024 en 2025.

In het kader van hun mandaat beheren sociale inschakelingsondernemingen een opdracht van diensten van algemeen economisch belang, namelijk de herinschakeling op de arbeidsmarkt van personen die er ver van verwijderd zijn, de zogenoemde doelgroepwerknemers.

Het mandaat wordt toegekend in overeenstemming met artikel 2 c) en artikel 4 van het besluit van de Europese Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, tweede lid van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen.

Jaarlijks en binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten kent de regering een financiering toe in de vorm van compensatie voor de openbare dienst aan de sociale ondernemingen die inschakelingsprogramma's uitvoeren. Het inschakelingsprogramma is zowel op de begeleiding en omkadering van de doelgroepwerknemers gericht als op projecten voor competentieverwerving en op omschakelings- en/of inschakelingsprojecten om werknemers naar de arbeidsmarkt te leiden.

In 2020 bedroeg het totaalbedrag aan jaarlijkse compensaties toegekend aan GSIO's 13.334.250 EUR.

In 2021 bedroeg het totaalbedrag aan jaarlijkse compensaties toegekend aan GSIO's 14.133.500 EUR.

In toepassing van artikel 16, § 2 van de ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen werden de compensaties voor de voormelde openbare dienst, die bestemd waren om de loonkost van de begeleiders te dekken, in 2022 geïndexeerd op basis van de afgevlakte index van januari 2022. Aangezien de indexering niet werd toegepast in 2021 werden de compensaties voor 2022 geïndexeerd op basis van de afgevlakte index van januari 2021 en januari 2022. De in 2022 toegepaste indexering lag hoger dan 6%, wat aanzienlijk is. In 2022 bedroeg het totaalbedrag aan jaarlijkse compensaties toegekend aan GSIO's 15.653.968,32 EUR.

In 2023 kwam het totaalbedrag aan jaarlijkse compensaties toegekend aan de GSIO's na toepassing van het indexeringsmechanisme in januari 2023 uit op 17.621.529,28 EUR.

In 2024 kwam het totaalbedrag aan jaarlijkse compensaties toegekend aan de GSIO's na toepassing van het indexeringsmechanisme in januari 2024 uit op 17.867.659,14 EUR.

In 2025 kwam het totaalbedrag aan jaarlijkse compensaties toegekend aan de GSIO's na toepassing van het indexeringsmechanisme in januari 2025 uit op 17.963.463,03 EUR.

De compensaties worden gefinancierd via vijf basisallocaties (BA's). Deze BA's werden herzien, voor 2025, conform de ordonnantie van 4 april 2024 houdende de Codex van de openbare financiën van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het betreft begrotingspost 44 047 08; de betrokken BA's zijn de volgende:

- 44 047 02 01 3122 - Werkingssubsidies aan niet-geconsolideerde overheidsbedrijven in verband met de ordonnantie met betrekking tot de sociale economie
- 44 047 02 02 4340 - Werkingssubsidies aan vzw's van de lokale overheden in verband met de ordonnantie met betrekking tot de sociale economie
- 44 047 02 03 4352 - Werkingssubsidies aan als Publiek initiatief in sociaal ondernemerschap erkende overheidsdiensten die werden gemandateerd in het kader van de ordonnantie met betrekking tot sociale ondernemingen (OCMW's)
- 44 047 02 04 3300 - Werkingssubsidies aan private vzw's in verband met de ordonnantie met betrekking tot de sociale economie – dekt enkel de subsidies aan plaatselijke initiatieven voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid
- 44 047 02 05 3132 - Werkingssubsidies aan privéondernemingen in verband met de ordonnantie met betrekking tot de sociale economie – dekt enkel de subsidies aan privébedrijven

Mandaatkandidatuuroproep 2025

Gelet op de periode van lopende zaken heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 5 juni 2025 beslist om in 2025 geen oproep tot kandidaatstelling in het Belgisch Staatsblad te publiceren zoals bedoeld in artikel 2, § 1 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 mei 2019 betreffende het mandaat en de compensatie van de sociale inschakelingsondernemingen.

De regering heeft overigens beslist om de mandaatovereenkomsten van de GSIO's, waarvan het mandaat in 2020 voor 5 jaar was toegekend, en die al met een jaar waren verlengd tot 1 januari 2025, opnieuw te verlengen, van 1 januari 2026 tot 31 december 2026. Deze beslissing is echter voorwaardelijk. De voorwaarde bestaat erin dat er tegen 15 september 2025 nog geen regering met volheid van bevoegdheid is gevormd. Bijgevolg kan deze beslissing niet vóór die datum worden toegepast.

Herzieningsmechanisme

Afdeling 2 van hoofdstuk 2 van het besluit van 16 mei 2019 betreffende het mandaat en de compensatie van de sociale inschakelingsondernemingen heeft betrekking op het mechanisme om het mandaat te herzien.

Dit mechanisme vergt dat het bestuur jaarlijks de daadwerkelijke tewerkstelling van het aantal doelgroepwerknemers controleert waarvoor de sociale onderneming gemandateerd werd. Als het aantal doelgroepwerknemers over een ononderbroken referentieperiode van twaalf maanden over twee jaar minstens 25% schommelt, moet het mandaat herzien en een nieuwe aanvraag ingediend worden.

Aangezien het besluit van 16 mei 2019 in werking trad op 1 januari 2020 werd dit mechanisme voor het eerst toegepast in 2022.

Ter herinnering, het besluit van 16 mei 2019 voorziet in het volgende mechanisme:

“Afdeling 2. - Herzieningsmechanismen van het mandaat

Art. 6. Het bestuur controleert jaarlijks de daadwerkelijke tewerkstelling van het aantal doelgroepwerknemers waarvoor de sociale onderneming gemandateerd werd. Als het aantal doelgroepwerknemers over een ononderbroken referentieperiode van twaalf maanden over twee jaar minstens 25% schommelt, moet het mandaat herzien en een nieuwe aanvraag ingediend worden.

Art. 7. In het geval dat de gemandateerde sociale onderneming een daling kent van minstens 25% van het aantal doelgroepwerknemers op basis waarvan haar het mandaat werd toegekend, moet een nieuwe mandaataanvraag ingediend worden waarin een inschakelingsprogramma is opgenomen dat aangepast is aan de het aantal doelgroepwerknemers dat ingeschakeld is in de gemandateerde sociale onderneming.

De compensatie voor de openbare dienst waarin artikel 11 voorziet, wordt neerwaarts herzien op basis van dit nieuwe mandaat.

Art. 8. In het geval dat de gemandateerde sociale onderneming een toename kent van minstens 25% van het aantal doelgroepwerknemers waarvoor haar het mandaat werd toegekend, moet een nieuwe mandaataanvraag ingediend worden waarin een inschakelingsprogramma is opgenomen dat aangepast

is aan de het aantal doelgroepwerknemers dat ingeschakeld is in de gemandateerde sociale onderneming.

De compensatie voor de openbare dienst waarin artikel 11 voorziet, wordt opwaarts herzien op basis van dit nieuwe mandaat.

Art. 9. In afwijking van de procedure bedoeld in artikel 2, § 1 deelt het bestuur de aanvraag tot herziening van het mandaat mee aan de gemandateerde sociale onderneming die uiterlijk op 1 juni van het lopende jaar een nieuwe mandaataanvraag indient.

Bij de aanvraag wordt een dossier gevoegd dat de wijzigingen bevat die aangebracht zijn in het mandaataanvraagdossier bedoeld in artikel 2, evenals de bijgewerkte versie van het inschakelingsprogramma.”

Met het oog op administratieve vereenvoudiging is besloten voormeld artikel 7 niet toe te passen. Het bestuur moet immers de daadwerkelijke tewerkstelling van de doelgroepwerknemers controleren voordat het de volledige verschuldigde jaarlijkse compensatie toekent; de compensatie wordt dus sowieso verlaagd indien de daadwerkelijke tewerkstelling de jaarlijks in het financieringsbesluit vastgelegde doelstelling niet haalt. Dit sluit overcompensatie helemaal uit. Het is dus niet nuttig in dergelijke gevallen een relatief omslachtige administratieve procedure op te starten om het mandaat te herzien.

In toepassing van voornoemd artikel 9 brengt BEW de GSIO's waarvan het mandaat moet worden herzien op de hoogte. Zij moeten uiterlijk op 1 juni van het lopende jaar een nieuwe mandaataanvraag indienen. BEW analyseert de nieuwe aanvragen op volledigheid en legt ze vervolgens ter advies voor aan Actiris en de ARSO. Daarna neemt de minister van Werk een beslissing over deze herzieningsaanvragen.

In 2022 vielen tien GSIO's onder dit mechanisme. Op basis van de adviezen van Actiris en de ARSO heeft de minister besloten de herziening van het mandaat aan acht ondernemingen toe te kennen en twee aanvragen te weigeren.

In 2023 vielen vijf GSIO's onder dit mechanisme. Op basis van de adviezen van Actiris en de ARSO heeft de minister besloten de herziening van het mandaat toe te kennen aan de vijf aanvragende ondernemingen.

In 2024 werd het herzieningsmechanisme niet toegepast. De oproep tot kandidaatstelling die op 15 april 2024 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd werd, bepaalt immers uitdrukkelijk dat *“de procedures waarin wordt voorzien door Afdeling 2 - Herzieningsmechanismen van het mandaat van het besluit, voor alle sociale inschakelingsondernemingen opgeschort worden in 2024”*.

Gelet op de periode van lopende zaken heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 5 juni 2025 beslist om in 2025 om de herzieningsmechanismen van het mandaat, waarin voorzien wordt door afdeling 2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 mei 2019 betreffende het mandaat en de compensatie van de sociale inschakelingsondernemingen, op te schorten.

Afwijkingen

Ook de GSIO's werden geconfronteerd met de aanzienlijke gevolgen van de gezondheidscrisis van 2020. Opdat ze er in 2021 niet de dupe van zouden worden, werd ervoor gezorgd dat de compensatie voor 2020 volledig werd uitbetaald op basis van het aantal doelgroepwerknemers dat stond vermeld in het aanvraagdossier m.b.t. het mandaat dat de erkende sociale onderneming tegen 15 september 2020 aan BEW had bezorgd. Dit systeem werd ingevoerd door het bijzonderemachtenbesluit nr. 2020/054 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 22 januari 2021 betreffende de diverse bepalingen inzake werkgelegenheid en socioprofessionele inschakeling, met inbegrip van de sociale economie. Het systeem wijkt daartoe af van artikel 12, § 3 van het besluit van 16 mei 2019 en van artikel 4 van het bijzonderemachtenbesluit nr. 2020/018 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 7 mei 2020 betreffende de diverse bepalingen inzake tewerkstelling en socioprofessionele inschakeling, met inbegrip van de sociale economie.

In 2022 ondergingen bepaalde GSIO's nog altijd de nefaste gevolgen van de gezondheidscrisis in 2021, zodat de minister van Werk besloot de subsidie voor 2021 toch volledig uit te betalen. Daartoe volstond één enkele voorwaarde: er werd uitsluitend rekening gehouden met de daadwerkelijke tewerkstelling van doelgroepwerknemers gedurende het derde en vierde kwartaal van 2021 voor gemandateerde sociale ondernemingen die een of meerdere in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelegen vestigingseenheden moesten sluiten krachtens artikelen 6 en 8 van het ministerieel besluit van 28 oktober 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken, zoals dit van toepassing was op 15 januari 2021. Deze bepalingen stonden in het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 maart 2022 tot invoering van diverse maatregelen inzake

tewerkstelling en sociale economie. Negentien gemandateerde sociale ondernemingen vielen onder deze maatregelen.

In 2023 heeft de minister van Werk besloten dat het van essentieel belang was de betaling van de saldi van de compensatie 2022 zo snel mogelijk uit te voeren opdat de GSIO's – die in 2021 gebukt gingen onder de gezondheidscrisis en in 2022 onder de oorlog in Oekraïne – hun inschakelingsopdracht in 2023 konden blijven uitvoeren zonder hen nog meer te benadelen. Op 1 juni 2023 heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dus een besluit aangenomen tot afwijking van artikel 12, § 3, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 mei 2019 betreffende het mandaat en de compensatie van de sociale inschakelingsondernemingen, om te voorzien in een systeem dat voor het boekjaar 2022 afwijkt van het vereffeningsmechanisme van de compensatie. Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2023 tot afwijking van artikel 12, §3 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 mei 2019 betreffende het mandaat en de compensatie van de sociale inschakelingsondernemingen werd op 24 juli 2023 bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. De afwijkingsregeling bestaat erin dat de volledige betaling van de compensatie 2022 zal gebeuren op basis van het aantal doelgroepwerknemers vermeld in de ministeriële besluiten betreffende de financiering 2022 van de gemandateerde sociale inschakelingsondernemingen.

Bij afwezigheid van het optreden of voortbestaan van een situatie die de activiteiten van de GSIO's structureel beïnvloedt, heeft de regering geen afwijkende systemen hoeven invoeren voor de jaren 2024 en 2025. BEW heeft daarom in 2023 en 2024 strikt gecontroleerd of de doelgroepwerknemers daadwerkelijk tewerkgesteld waren, vóór de uitbetaling van de verschuldigde saldo's."

3° Aantal door het inschakelingsprogramma beoogde werknemers

De doelgroepwerknemers

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 mei 2019 betreffende het mandaat en de compensatie van de sociale inschakelingsondernemingen bepaalt dat de financiering die wordt toegekend aan GSIO's wordt gebaseerd op de tewerkstelling van doelgroepwerknemers (in voltijds equivalenten). Deze doelgroepwerknemers zijn de niet-werkende werkzoekenden die tewerkstellingssteun kunnen genieten als bedoeld in hoofdstuk 2 van de ordonnantie van 23 juni 2017 betreffende de tewerkstellingssteun, te weten werknemers tewerkgesteld in het kader van:

- De inschakelingsovereenkomsten (inschakelingsgesco's)³;
- De inschakelingsbanen in de sociale economie;
- De maatregel rond inschakelingsbetrekkingen bedoeld in artikel 60, § 7 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

In 2020 hebben de gefinancierde inschakelingsprogramma's het mogelijk gemaakt 1.633 VTE's aan doelgroepwerknemers te begeleiden.

In 2021 hebben de gefinancierde inschakelingsprogramma's het mogelijk gemaakt 1.764 VTE's aan doelgroepwerknemers te begeleiden.

In 2022 hebben de gefinancierde inschakelingsprogramma's het mogelijk gemaakt 1.840 VTE's aan doelgroepwerknemers te begeleiden.

In 2023 hebben de gefinancierde inschakelingsprogramma's het mogelijk gemaakt 1.887 VTE's aan doelgroepwerknemers te begeleiden.

In 2024 hebben de gefinancierde inschakelingsprogramma's het mogelijk gemaakt 1.903 VTE's aan doelgroepwerknemers te begeleiden.

In 2025 hebben de gefinancierde inschakelingsprogramma's het mogelijk gemaakt 1.802 VTE's aan doelgroepwerknemers te begeleiden.

Voor de doelgroepwerknemers heeft BEW in 2023, in opdracht van de minister van Werk, rekening gehouden met de attesten van de OCMW's waarin zij zich ertoe verbinden om werknemers in inschakelingsbetrekkingen als bedoeld in artikel 60, § 7 ter beschikking te stellen van GSIO's, alsook met de overeenkomsten met Actiris voor inschakelingsgesco's en inschakelingsbanen in de sociale economie.

Uit de analyse is gebleken dat op 15 februari 2023:

- 6,5% van de betrekkingen die gedekt zijn door attesten niet ingenomen waren, d.w.z. 123 VTE's op alles samen 1.887 VTE's. Er daadwerkelijk 1.766 VTE's waren tewerkgesteld;
- 38% van de gemandateerde inschakelingsondernemingen gebruikgemaakt hebben van deze attesten (50/132);
- 68% van deze betrekkingen artikel 60 §7-werknemers betroffen, 24% inschakelingsbanen en 8% inschakelingsgesco's.

³ Deze werkgelegenheidssteun werd opgeheven door het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 2 mei 2024 houdende invoering van diverse wijzigingen op het vlak van de werkgelegenheidssteun – Artikel 14. De verschuldigde premies zullen toegekend worden voor de tot 15 december 2024 uitgevoerde prestaties.

Daarnaast konden sommige GSIO's die gebruik hadden gemaakt van deze attesten uiteindelijk niet aantonen dat de zogenoemde 'beloofde' werknemers daadwerkelijk tewerkgesteld waren tijdens de controle van de bewijsstukken voor 2023. Dit heeft geleid tot terugbetalingen van een deel van de eerste schijf van de financiering 2023, of tot de uitbetaling van een lager saldo voor 2023 dan oorspronkelijk voorzien in de financieringsbesluiten van dat jaar."

Op basis van deze analyse heeft de minister van Werk voor 2024 beslist om het gebruik van attesten in het kader van de compensatie-aanvragen voor 2024 te beperken, waarbij het bestuur enkel de attesten voor artikel 60 §7-werknemers in inschakelingsbetrekkingen alsook voor inschakelingsbanen in aanmerking mag nemen. Bovendien mogen de ingediende attesten maximaal 50% van het effectieve aantal werknemers betreffen.

In 2025 heeft de minister van Werk, gelet op de hoge effectieve bezettingsgraad en het lage niveau van terugbetaling van de compensatie, in het kader van de compensatieaanvragen in 2025 beslist om een punt te zetten achter het attesteringssysteem. Het valt op te merken dat de betrokken GSIO's⁴ voor de periode tussen 1 januari en 15 februari 2025 de tewerkstelling van doelgroepwerknemers hebben aangetoond ten belope van 1.802 VTE's, zonder gebruik te maken van attesten, terwijl de mandaatovereenkomsten in 1.973 VTE's hadden voorzien; een daadwerkelijke invullingsgraad van meer dan 91% dus.

De begeleiders

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 mei 2019 betreffende het mandaat en de compensatie van de sociale inschakelingsondernemingen is de geldende regelgeving en definieert "begeleider" als volgt: *"het lid van het begeleidend personeel dat door de erkende sociale onderneming in dienst genomen is als bezoldigd werknemer en dat minstens twee jaar ervaring op gebied van sociale en beroepsbegeleiding kan aantonen of dat door zijn scholingsgraad geschikt is om, in een werkomgeving, doelgroepwerknemers te begeleiden."*

In 2020 waren er 495,34 VTE's werknemers als begeleider tewerkgesteld. Opgemerkt moet worden dat de meerderheid van de begeleiders mannen zijn, goed voor 57%.

⁴ Van de 124 op 1 januari 2025 gemandateerde SIO's vervullen er 120 de voorwaarden om in 2025 een compensatie aan te vragen

In 2021 waren er 493,26 VTE's werknemers als begeleider tewerkgesteld. Opgemerkt moet worden dat ook in 2021 de meerderheid van de begeleiders mannen zijn, goed voor 58%.

In 2022 waren er 527,56 VTE's werknemers als begeleider tewerkgesteld. Opgemerkt moet worden dat ook in 2021 de meerderheid van de begeleiders mannen zijn, goed voor 58%.

In 2023 waren er 515,75 VTE's werknemers als begeleider tewerkgesteld. Opgemerkt moet worden dat ook in 2023 de meerderheid van de begeleiders mannen zijn, goed voor 57%.

In 2024 waren er 572,21 VTE's werknemers als begeleider tewerkgesteld.

De erkende en gemandateerde sociale ondernemingen dragen dus bij tot het werkgelegenheidsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

4° Aantal erkende adviesagentschappen

Momenteel is er geen enkel adviesagentschap erkend.

De tenuitvoerlegging van artikelen 26 en 27 van de ordonnantie van 23 juli 2018 is nog aan de gang.

Deze opdracht wordt vervuld door FEBISP en Tracé Brussel, die jaarlijks gesteund worden via facultatieve subsidies.

Overzicht van de financiering van Febisp en Tracé Brussel sinds de inwerkingtreding van het besluit van 23 juli 2018:

Jaar	FEBISP	TRACE BRUSSEL
2020	160.000 EUR	80.000 EUR
2021	160.000 EUR	80.000 EUR
2022	160.000 EUR	80.000 EUR
2023	160.000 EUR	80.000 EUR
2024	160.000 EUR	80.000 EUR

5° De sinds het vorige verslag verleende, geweigerde of ingetrokken erkenningen

Volgens de tellingen van het bestuur zijn er sinds 1 juli 2024⁵:

- 6 nieuwe structuren erkend
- 128 erkenningshernieuwingen toegekend
- 2 erkenningen geweigerd na ongunstig advies van de Adviesraad voor sociaal ondernemerschap
- 6 onontvankelijke aanvragen

Sinds het vorige verslag zijn er geen erkenningen geschorst of ingetrokken.

6° Geografische spreiding van de in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest erkende sociale ondernemingen

- 36 in Brussel-Stad, waarvan 6 in Laken en 3 in Neder-over-Heembeek,
- 23 in Sint-Gillis,
- 17 in Anderlecht,
- 13 in Schaarbeek,
- 12 in Molenbeek,
- 10 in Elsene,
- 6 in Sint-Joost-ten-Node,
- 10 in Vorst,
- 5 in Evere,
- 4 in Sint-Agatha-Berchem,
- 3 in Etterbeek,
- 3 in Jette,
- 4 in Koekelberg,
- 3 in Ukkel,
- 3 in Oudergem,
- 2 in Watermaal-Bosvoorde,
- 3 in Sint-Pieters-Woluwe,
- 1 in Ganshoren,
- 3 in Sint-Lambrechts-Woluwe.

⁵ Datum van de recentst afgesloten evaluatie

7° Aantal erkende sociale ondernemingen dat gewestelijke steun voor ondernemingen ontving

Het valt op te merken dat erkende sociale ondernemingen voortaan een erkenning genieten als “voorbeeldig” op sociaal en/of milieuvlak krachtens het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 6 juli 2023 betreffende de voorbeeldigheid op sociaal en milieuvlak van ondernemingen. Dankzij deze erkenning kunnen ze dus sinds 15 maart 2024 verhoogde steun aanvragen in het kader van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 22 februari 2024 betreffende de steun voor de investeringen ter ondersteuning van de economische transitie.

In dit kader werd de erkenning in de sociale economie van 6 ondernemingen gehonoreerd, waardoor ze worden beschouwd als voorbeeldig op sociaal vlak. Onder deze ondernemingen werd er slechts één gesteund via investeringssteun met het oog op economische transitie, en meer specifiek via een premie voor investeringen in emissiearme mobiliteit – bakfietsen en fietskarren – voor een bedrag van 3.307,35 euro.

8° Financiering door de groep GIMB (finance&invest.brussels)

BRUSOC nv heeft 21 CITIZ US-leningen toegekend in 2024, waarvan er 16 verband houden met sociale ondernemingen die erkend zijn of die op basis van hun statuten voldoen aan de vereisten. Negen van deze sociale ondernemingen zijn erkend in het kader van de ordonnantie van 23 juli 2018.

Sinds de inwerkingtreding van de ordonnantie van 23 juli 2018 zijn door BRUSOC nv de volgende financieringen toegekend in het kader van CITIZ US-leningen:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Toegekende CITIZ US leningen	10	7	11	14	16	21
Begunstigde sociale ondernemingen	9	7	11	13	12	16
Terugbetalingspercentage	/	94,79 %.	95,51 %.	96 %	95 %	95%
Toegekende investeringssubsidie	796000	862000	597.000	597.000	650.000	650.000

In totaal heeft BRUSOC nv tussen 2019 en 2024 79 CITIZ US-leningen toegekend aan 42 verschillende sociale ondernemingen.

Bovendien, BRUSOC nv heeft in het kader van het Brussels fonds voor sociaal ondernemerschap het financiële product COOP US ontwikkeld, bestemd voor sociaal ondernemerschap. Concreet gaat het om:

- Een financiering in de vorm van een kapitaaldeelname ten belope van een bedrag dat ten hoogste gelijk is aan de parallelle inbreng van de coöperanten, los van de deelnemingen van investeerders. Deze steun is begrensd tot 250.000 euro per onderneming.
- Een financiering in de vorm van een langlopende lening van ten hoogste 250.000 euro met een rentevoet van 2%.

Het in 2024 door de nv BRUSOC in dit kader aangegane bedrag beloopt 1.155.000 euro.

Vijf coöperaties werden door COOP US gesteund, enkel via het verstrekken van leningen. In 2024 waren er geen kapitaaldeelnames. De 5 begunstigde vennootschappen zijn niet erkend in het kader van de ordonnantie van 23 juli 2018.

Deze leningen en kapitaaldeelnames werden vooraf voorgelegd aan het Acceptatiecomité, die adviezen moet uitbrengen over:

- de naleving van de criteria van de ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen, met name door na te gaan of de onderneming die de aanvraag indient wel degelijk een sociale onderneming is in de zin van deze ordonnantie;
- de financieringsverzoeken.

Dit comité is samengesteld uit:

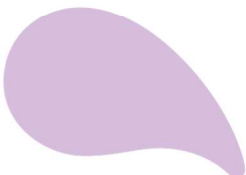
- een vertegenwoordiger van de nv BRUSOC;
- een vertegenwoordiger van de dienst Werkgelegenheid van Brussel Economie en Werkgelegenheid;
- een vertegenwoordiger van de dienst Economie van Brussel Economie en Werkgelegenheid;
- een vertegenwoordiger van het Brussels Agentschap voor het Ondernemerschap (BAO);
- een vertegenwoordiger van de minister van Werk;
- een vertegenwoordiger van de staatssecretaris voor Economische Transitie;
- de vertegenwoordigers van de volgende drie federaties van sociale ondernemingen: SAW-B, FEBECOOP, FEBIO.

9° Subsidies in het kader van de gewestelijke oproepen voor innoverende projecten

In 2024 werd er geen oproep uitgeschreven voor innoverende projecten van sociale ondernemingen.

10° Door de regering getroffen sancties

Nog geen toepassing in de praktijk.

Synthese bedoeld in artikel 24 van de ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen

1) Kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkeling van de sociale ondernemingen evenals hun erkende bijdrage aan het economische en tewerkstellingsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Op 1 juni 2025 waren er 162 sociale ondernemingen erkend in het kader van de ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen.

Het aantal erkende sociale ondernemingen daalt sinds 2023: van 168 erkende sociale ondernemingen op 31 december 2023 naar 162 op 1 juni 2025. Indien we deze situatie van naderbij bekijken, hebben 13 sociale ondernemingen tussen 31 december 2023 en 1 juni 2025 om de volgende redenen hun erkenning verloren:

- acht hebben geen hernieuwing van hun erkenning aangevraagd;
- twee bevinden zich in een faillissementsprocedure⁶;
- twee hebben hun activiteiten stopgezet;
- in één geval heeft de minister van Werk beslist om de hernieuwing van haar erkenning te weigeren omdat ze geen economisch levensvatbare activiteit kon aantonen zoals voorgeschreven door artikel 4, 2° van de ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen en artikel 8, 2° van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 december 2018 met betrekking tot de erkenning van de sociale ondernemingen.

Daarnaast kregen 7 nieuwe sociale ondernemingen in dezelfde periode een erkenning.

⁶ Artikel 8, 2° a) van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 december 2018 met betrekking tot de erkenning van de sociale ondernemingen:

“2° om een economisch levensvatbare activiteit aan te tonen:

a) de rechtspersoon maakt niet het voorwerp uit van een vrijwillige vereffening, juridische reorganisatie of faillissement”.

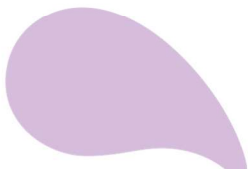
We moeten ons afvragen waarom er ondernemingen zijn die geen hernieuwing van de erkenning aanvragen. Hier lijken twee hoofdredenen voor te zijn:

- het gebrek aan voordelen voor de sociale ondernemingen die geen inschakelingsprogramma opzetten;
- het buitenkanseffect voor een aantal organisaties die de erkenning hebben aangevraagd met het oog op het verkrijgen van het inschakelingsmandaat en de bijbehorende financiering, terwijl inschakeling op de arbeidsmarkt niet tot hun kernactiviteiten behoort. De administratieve last en de vereisten die gepaard gaan met het inschakelingsmandaat bleken voor deze organisaties veeleer een obstakel te zijn, waardoor ze uiteindelijk hebben verzaakt aan die financieringsvorm.

Van deze 162 erkende sociale ondernemingen beschikken er 124 over een mandaat als sociale inschakelingsonderneming voor het beheer van een opdracht voor diensten van algemeen economisch belang, namelijk de herinschakeling op de arbeidsmarkt van de doelgroepwerknemers. Het mandaat wordt toegekend in overeenstemming met artikel 2 c) en artikel 4 van het besluit van de Europese Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, tweede lid van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen.

In 2019 waren er 116 erkende en gefinancierde organisaties in het kader van de vorige regelgeving inzake de sociale inschakelingseconomie, met name de ordonnantie van 18 maart 2004 betreffende de erkenning en de financiering van de plaatselijke initiatieven voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de inschakelingsondernemingen.

Dankzij de regelgeving van 2018 konden er dus meer sociale ondernemingen erkend en financieel gesteund worden. De oorspronkelijke doelstelling werd bereikt, namelijk een economische benadering vooropstellen met mogelijkheid tot erkenning van sociale ondernemingen, los van de hertewerkstelling van achtergestelde werknemers, om de gewestelijke economische ontwikkeling te versterken met het behoud van het bestaande, met name de sociale inschakelingseconomie. De constante vooruitgang die tot in 2024 kon worden opgetekend, sputtert nu echter. Dit is toe te schrijven aan het feit dat de projectoproep van 2024 niet toeliet nieuwe mandaten toe te kennen en dat er GSIO's zijn die hun erkenning in 2024 en 2025 hebben verloren.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschouwt sociale en democratische ondernemingen als een economisch model met potentieel. De strategie GO4Brussels2030 onderscheidt een aantal sectoren met een kwalitatief jobpotentieel voor Brusselaars: digitale economie, creatieve en culturele sector (waaronder de audiovisuele media), toerisme, cultuur, evenementen en erfgoedberoepen, sociale en gezondheidszorg, stadsindustrie, transport en logistiek, voedingsberoepen (horeca en voedingsindustrie) en bouw.

De erkende sociale ondernemingen produceren goederen en/of leveren diensten in vele verschillende bedrijfstakken, waaronder de sectoren met een kwalitatief jobpotentieel voor Brusselaars, met uitzondering van de stadsindustrie.

Eind 2022 heeft BEW op zijn website een zoekmachine geplaatst waarmee opzoeken kunnen worden verricht op basis van de goederen en/of diensten die door erkende sociale ondernemingen worden geproduceerd/verleend: <https://economie-werk.brussels/sociale-ondernemingen-opzoeking>

Een van de doelstellingen van voornoemde ordonnantie van 23 juli 2018 bestond erin een erkenning als sociale onderneming niet voor te behouden aan bepaalde soorten ondernemingen. Het doel was immers dat alle ondernemingen (privébedrijven, verenigingen of overheidsbedrijven) zowel hun activiteiten als hun bestuurswijze konden aanvoeren om hun sociaal economisch model te staven.

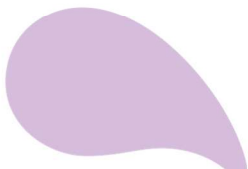
In dat verband valt op te merken dat vzw's echter in de meerderheid blijven onder de in 2025 erkende sociale ondernemingen (82%).

Gelet op zijn sociaal doel komt het sociaal en democratisch ondernemen tegemoet aan de behoeften van de Brusselaars, het benut economische kansen en zorgt tegelijk voor banen en lokaal verankerde toegevoegde waarde.

Wat meer specifiek de bijdrage van de erkende sociale ondernemingen tot het tewerkstellingsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, noteren we volgende hoofdpunten.

Doelgroepwerknemers

Op te merken valt dat een van de erkenningsvoorwaarden erin bestaat op het ogenblik van de aanvraag een werknemer in dienst te hebben, met uitzondering van startende ondernemingen die minder dan vier jaar ingeschreven zijn in de KBO. Om een erkenning aan te vragen moet een organisatie dus minstens

één voltijdse werknemer in dienst hebben die voor onbepaalde tijd is aangeworven. Aan dit criterium inzake een minimumniveau van bezoldigde arbeid kan ook voldaan worden met drie zelfstandige werkende vennoten waarvan minstens één zelfstandige in hoofdberoep.

De 124 GSIO's hebben overigens een rechtstreekse impact op de tewerkstelling, aangezien ze een opdracht van algemeen economisch belang vervullen die erin bestaat personen die het bijzonder moeilijk hebben op de arbeidsmarkt, "doelgroepwerknemers" genaamd, opnieuw naar werk te begeleiden.

Het is nuttig om nog eens te wijzen op de kenmerken van deze categorieën doelgroepwerknemers:

- De inschakelingsbanen in de sociale economie

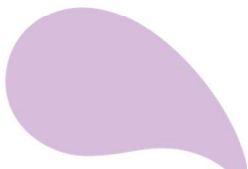
De maatregel voor inschakelingsbanen in de sociale economie is op 1 januari 2021 in werking getreden.

Deze maatregel betreft de vroegere SINE- en DSP-werknemers.

Het gaat om banen bestemd voor personen met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die ingeschreven zijn als werkzoekenden bij Actiris en die geen beroepsactiviteit of gelijkwaardige activiteit uitoefenen.

De doelgroep van deze maatregel omvat:

- niet-werkende werkzoekenden die niet beschikken over een getuigschrift of diploma van het lager middelbaar onderwijs;
- werkzoekenden die gedurende minstens 24 maanden werkloos zijn (over een referentieperiode van 36 kalendermaanden) en niet beschikken over een getuigschrift of diploma van hoger middelbaar onderwijs;
- niet-werkende werkzoekenden die wegens hun bijzondere situatie specifieke begeleiding genieten, zoals personen met gezondheidsproblemen of een erkende handicap, daklozen, ongeletterden, NEET's of (ex-)gedetineerden.

- De werknemers met een inschakelingsbetrekking als bedoeld in artikel 60, § 7

Deze categorie omvat alle werknemers die in dienst zijn genomen in toepassing van artikel 60, § 7 van de organieke OCMW-wet van 8 juli 1976, met inbegrip van de in artikel 60 bedoelde inschakelingsbetrekkingen die ook in hoofdstuk 5 van het besluit van 23 mei 2019 staan en die “voorbehouden” worden voor de sociale inschakelingseconomie.

Op basis van de laatste gegevens die voor het opstellen van deze samenvatting beschikbaar waren, zien de kwantitatieve gegevens er als volgt uit:

- De 124 toegekende mandaten voorzien in het theoretische maximumkader voor de begeleiding van 1.985 VTE's die doelgroepwerknemer zijn;
- Op 15 februari 2015 zijn er qua werknemers concreet 1.802 VTE's tewerkgesteld;
- Mannen vertegenwoordigen 57% van de begeleide doelgroepwerknemers (laatst beschikbare cijfers, van 2021);
- Bij uitsplitsing van de werknemers volgens de categorie tewerkstellingssteun blijkt dat de werknemers met een inschakelingsbetrekking als bedoeld in art. 60, § 7 de meerderheid vormen (meer dan 60%).

Het valt op te merken dat het aantal voltijdequivalenten (VTE's) dat in aanmerking werd genomen voor de toekenning van de financiering voor 2019 in het kader van de ordonnantie van 18 maart 2004 betreffende de erkenning en de financiering van de plaatselijke initiatieven voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de inschakelingsondernemingen, overeenstemde met 1.615,30 doelgroepwerknemers, terwijl de gefinancierde inschakelingsprogramma's in 2024 de begeleiding van 1.903 VTE's doelgroepwerknemers mogelijk maakten.

De begeleiders

Het aantal doelgroep-VTE's en het aantal begeleiders-VTE's vooropgesteld in de jaarlijkse vergoedingsaanvragen op 15 februari zijn globaal gezien op gelijkaardige wijze gestegen (namelijk ongeveer 16% tussen 2020 en 2024). Er valt evenwel op te merken dat de toename van de voorziene doelgroep niet noodzakelijk leidt tot een evenredige toename van het voorziene aantal begeleiders. Het tegenovergestelde kan zelfs worden vastgesteld tussen 2022 en 2023, met een daling van het aantal begeleiders, terwijl het aantal werknemers van de doelgroep stijgt.

Tabel : Aantal begeleiders-VTE's en aantal doelgroep-VTE's ingediend door de GSIO's op 15 februari van het jaar N bij de jaarlijkse vergoedingsaanvraag en gecontroleerd in N+1

	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal begeleiders-VTE's					
Gepland op 15 februari (jaar N)	495	493	527	515	573
Na controle (in N+1)	-	-	597	544.12	Lopende
Aantal doelgroep-VTE's					
Gepland op 15 februari (jaar N)	1.633	1.764	1.840	1.887	1.903
Na controle (in N+1)	-	1.665	1.803	1.812,67	Lopende
Verhouding tussen de doelgroep-VTE's en de begeleiders-VTE's					
Voortvloeiend uit de geplande banen op 15 februari (jaar N)	3,3	3,6	3,5	3,7	3,3
Voortvloeiend uit de banen na controle (in N+1)	-	-	3,0	3,3	Lopende

Bron: BEW (NB: "-" voor niet-beschikbare gegevens)

In de praktijk varieert het aantal begeleiders-VTE's per doelgroep-VTE sterk, met name vanwege de specifieke kenmerken van de activiteit of de sector:

- Bepaalde GSIO's hebben evenveel of zelfs minder werknemers van de doelgroep dan begeleiders: het minimum dat na de controle in 2022 werd waargenomen, bedroeg 0,7 doelgroep-VTE's per begeleiders-VTE.
- Andere GSIO's hebben een groter aantal werknemers van de doelgroep per begeleider: het maximum dat na de controle in 2022 werd waargenomen, bedroeg 14 doelgroep-VTE's per begeleiders-VTE.

Ter herinnering, de GSIO's moeten bij de aanvraag van het mandaat de effectieve tewerkstelling van ten minste 1 VTE begeleider kunnen verantwoorden. Dit betekent dat meer dan 500 VTE's per jaar worden meegeteld in het kader van de inschakelingsmandaten.

De GSIO'S dragen dus bij tot het werkgelegenheidsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De budgettaire impact van de financiering van de inschakelingsmandaten brengt echter aanzienlijke kosten met zich mee voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De ondersteuning van de sociale ondernemingen is immers aanzienlijk versterkt sinds de ordonnantie van 23 juli 2018, die in werking is getreden op 1 februari 2019. Dat betekent dat:

- het aantal erkenningen vanaf 2019 is gestegen;
- het aantal ondernemingen dat door de regeling wordt gefinancierd sinds 2020, datum van inwerkingtreding van de inschakelingsmandaten, eveneens is gestegen, wat een rechtstreekse impact heeft op de uitgaven.

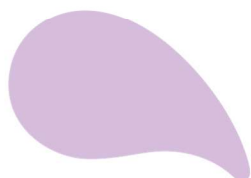
Deze uitgaven stijgen dus gestaag sinds de invoering van de nieuwe ordonnantie, met een stijging van 49% die werd opgetekend nadat eerst het effect van de inflatie tussen 2019 (oud stelsel op basis van de ordonnantie van 18 maart 2004 betreffende de erkenning en de financiering van de plaatselijke initiatieven voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de inschakelingsondernemingen) en 2024 (nieuw stelsel) werd geneutraliseerd.

Meerdere factoren kunnen deze impact en stijging verklaren:

- Het behoud, binnen het systeem, van de sociale ondernemingen die al werden gefinancierd in het oude systeem, en de openstelling van de regeling voor nieuwe GSIO's bij elke jaarlijkse oproep tot kandidaten;
- Hogere forfaitaire financiële steun in vergelijking met het oude systeem;
- Een groeiend aantal doelgroepwerknemers die worden begeleid door de GSIO's en op basis waarvan de subsidies worden berekend.

Aangezien de enveloppe van deze quasi-organieke subsidies een open enveloppe is (elk jaar een nieuwe oproep tot mandaten), kunnen de uitgaven blijven stijgen bij ongewijzigd beleid.

Zonder neutralisatie van de inflatie zijn de uitgaven tussen 2019 en 2024 met 81% gestegen. Op te merken valt dat de ordonnantie van 18 maart 2004 niet voorzag in enige indexering van de vergoedingen, terwijl de ordonnantie van 23 juli 2018 wel voorziet in een jaarlijks indexeringsmechanisme vanaf 2021.

Na deze budgettaire vaststelling betreffende de sociale inschakelingseconomie heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 20 juli 2022 een beleid aangenomen voor het standaard integreren van spending reviews⁷ in de begrotingscyclus van het gewest en heeft ze beslist om voor het jaar 2023 over te gaan tot spending reviews inzake het werkgelegenheidsbeleid, en meer bepaald de overheidsuitgaven die verband houden met de sociale inschakelingseconomie grondig te analyseren.

Het doel van deze analyse was om hervormingsscenario's voor te stellen die toelaten de volgende doelstellingen te bereiken:

- “de stijging van de lopende uitgaven inzake de financiering van sociale inschakelingsondernemingen intomen”;
- “de nadere regels voor de financiering en de aan de subsidiebegunstigden opgelegde doelstellingen beter op elkaar afstemmen op het vlak van de inschakeling en begeleiding van het doelpubliek”.

Deze analyse werd verricht op basis van een kadernota die in oktober 2023 door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering werd goedgekeurd. De werkzaamheden liepen tussen februari 2024 en september 2024, en het eindrapport werd in februari 2025 ingediend bij de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en op 9 april 2025 voorgesteld aan het Brussels Parlement.

Het eindrapport stelt meer dan 14 voorstellen van hervormingen en 7 aanbevelingen voor inzake de volgende aangelegenheden:

- Het informatiesysteem verbeteren
- Het controlesysteem verbeteren
- De frequentie van de oproep tot kandidaturen verminderen
- Gesloten budgettaire enveloppe
- Selectie van de inschakelingsprogramma's
- Aangepaste berekening van de compensaties en jaarlijks plafond
- Het indexeringsmechanisme herzien

Het gedetailleerde eindrapport is toegevoegd als bijlage.

⁷ Geldende regelgeving: 6 JUNI 2024 - Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot implementatie van de uitgaven- en ontvangentoetsingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

2) De vooruitgang en obstakels die werden ondervonden bij de uitvoering door de sociale ondernemingen van de verschillende kenmerken van elk van de principes bedoeld in hoofdstuk 2

In augustus 2022 heeft BEW de formulieren geanalyseerd van de 140 erkende sociale ondernemingen die tussen 1 januari 2021 en 30 juni 2022 verzocht hebben om de hernieuwing van hun erkenning.

Dit formulier, waarin de ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen voorziet, heeft als doel de concrete toepassing na te gaan van de verplichte criteria die deze ordonnantie bepaalt met betrekking tot de naleving van de drie volgende principes:

- de uitvoering van een economisch project;
- het nastreven van een sociaal oogmerk;
- de uitoefening van een democratisch bestuur.

De conclusie van het BEW-rapport wordt hieronder integraal weergegeven.

Negen op de tien erkende sociale ondernemingen hebben geen commentaar gegeven over de verplichte criteria bepaald door de ordonnantie van 23 juli 2018 om erkend te worden als sociale en democratische onderneming.

BEW concludeert hieruit dat de criteria het merendeel van de betrokken sociale ondernemingen tevreden stelt.

Bepaalde criteria behalen evenwel een meer genuanceerde score, namelijk:

- voor de uitvoering van een economisch project: een minimumniveau aan kwaliteitsvol en duurzaam bezoldigd werk: dit criterium vormt voor 11% van de erkende sociale ondernemingen een obstakel;
- voor het nastreven van een sociaal oogmerk en een gematigde loonspanning in het bijzonder: dit criterium vormt voor 14% van de erkende sociale ondernemingen een obstakel;
- voor de uitoefening van een democratisch bestuur en met name het organiseren, eenmaal per jaar, van een vergadering tijdens de werkuren waarvoor het voltallige personeel, de werkende

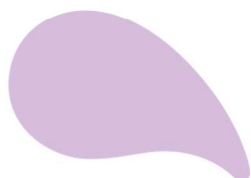
vennoten en de voornaamste betrokken partijen worden uitgenodigd: dit criterium vormt voor 26% van de erkende sociale ondernemingen een obstakel.

Bijzondere aandacht zou in de toekomst kunnen gaan naar deze drie criteria waarop de erkende sociale ondernemingen wijzen, om de regelgeving te optimaliseren.

Na analyse wijst BEW trouwens op de volgende aandachtspunten:

- In het kader van de uitvoering van een economisch project:
 - Om alle problemen te vermijden met het criterium “De resultatenrekeningen en balansen van de afgelopen drie jaar bezorgen” zou BEW voorstellen een wijziging van de regelgeving te overwegen door ervan te maken “De resultatenrekeningen van de afgelopen drie jaar en de drie meest recente beschikbare balansen bezorgen”.
 - Voor het criterium dat verband houdt met het minimumniveau aan duurzaam en kwaliteitsvol bezoldigd werk zou BEW voorstellen de regelgeving te wijzigen om in de toekomst te aanvaarden dat minstens één werknemer een viervijfdebetrekking van onbepaalde duur heeft.
- In het kader van het nastreven van een sociaal oogmerk moet het beginsel van gematigde loonspanning absoluut behouden blijven als verplicht criterium. Een controle van de werkelijke toepassing van dit principe op het terrein zou moeten worden overwogen.
- In het kader van de uitoefening van een democratisch bestuur zou het nuttig zijn de jaarlijkse vergadering te herzien, om zo het inclusieve aspect ervan te garanderen en er echt een tool voor democratische participatie in de sociale onderneming van te maken. Meer dan vroeger verduidelijken wat verstaan moet worden onder “werknemers” zou nuttig kunnen zijn. Overigens is het niet makkelijk een democratisch bestuursstelsel op te zetten, en kan dit niet geïmproviseerd worden. Opleidingen volgen over de invoering van goed bestuur zou aangemoedigd moeten worden.

Tot slot valt er op te merken dat niet alle verslagen op een nuttige manier zijn ingevuld. Het ging erom de erkenningsprocedure te evalueren, en niet de mandaatprocedure. In de toekomst zal het bestuur de sociale ondernemingen hierop wijzen, en de adviesbureaus vragen de organisaties grondiger te begeleiden bij het invullen van dit formulier.

We willen in deze rubriek ook vermelden dat BEW, met het oog op de digitalisering en administratieve vereenvoudiging van de erkenningsprocedures, in het 1ste kwartaal van 2025 een erkenningsprocedure heeft ingevoerd waardoor de aanvraag via het digitale eenloket MijnBEW verloopt.

3) De lopende ontwikkelingen in de innoverende Europese regio's inzake sociaal ondernemerschap

- *REVES ivzw*

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is sinds september 2017 lid van de raad van bestuur van de ivzw REVES.

REVES is een Europese organisatie in de vorm van een partnership tussen lokale en regionale gemeenschappen en territoriale organisaties uit de sociale economie.

Als actief lid van het REVES-netwerk neemt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deel aan uitwisselingen rond goede Europese praktijken om een beleid tot stand te brengen ter bevordering van de sociale en solidaire economie en maakt het deel uit van een netwerk voor sociale vernieuwing via methodes en procedures die gebaseerd zijn op gemeenschappelijke constructie.

- GECES: vertegenwoordiging van België

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd aangeduid om van januari 2022 tot 1 juli 2022 samen met de FOD Economie België te vertegenwoordigen in de Deskundigengroep van de Europese Commissie rond sociaal ondernemerschap (GECES). Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest neemt sinds 1 juli 2025 deze nieuwe functie waar voor de duur van één jaar.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft actief lid van de GECES en woont alvast alle voorbereidende vergaderingen van de GECES bij in het kader van de vergaderingen van de door de FOD Economie opgerichte "Interministeriële Economische Commissie".

- Social Economy Gateway (SEG)

Op 13 juni 2023 lanceerde de Europese Commissie een website over de sociale economie: de Social Economy Gateway (SEG).

De SEG is een van de tien speerpunten van het Europees actieplan voor de sociale economie van 9 december 2021.

Het doel van de SEG is: sensibiliseren en de toegang vergemakkelijken tot informatie over en nuttige middelen voor de sociale economie.

De 27 lidstaten hebben bijgedragen aan de website, die dus relevante informatie over de sociale economie in Europa en over desbetreffende praktijken in elke lidstaat bundelt.

Het Brusselse beleid voor de sociale economie wordt er grondig uiteengezet, waardoor onze Europese partners goed kennis kunnen nemen van ons beleid.

Zie de volgende link: [Social Economy Gateway](#)

- Het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie

Tegen de achtergrond van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de eerste helft van 2024 organiseerde minister Christie Morreale, viceminister-president van de Waalse Regering en minister van Werk, Opleiding en Sociale Economie, op 12 en 13 februari 2024 in Luik een ministeriële conferentie over de sociale economie, waaraan ook experts deelnamen.

Gelet op de nationale en internationale betekenis van het evenement heeft Wallonië het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij de organisatie ervan betrokken.

Dit was de allereerste ministeriële conferentie met experts over dit thema die onder Belgisch voorzitterschap werd georganiseerd.

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgden het kabinet van de minister van Werk, het kabinet van de staatssecretaris voor Economische Transitie, BEW en hub.brussels dit dossier op.

Tijdens dit event hebben de Europese ministers die bevoegd zijn voor sociale economie de “Liège Roadmap for Social Economy in the European Union” aangenomen. Dit document is bijgevoegd. Deze “Liège Roadmap” is bedoeld om de belangrijke en dringende problemen van de sociale economie aan te pakken en ervoor te zorgen dat het huidige positieve momentum ten gunste van de sociale economie ook na de Europese verkiezingen van 2024 wordt voortgezet. Hierin worden 25 belangrijke engagementen en prioriteiten voor de sociale economie voorgesteld met het oog op de toekomstige Europese sociale agenda.

Deze engagementen en prioriteiten berusten op drie pijlers:

- de sociale economie erkennen in nationale en Europese wetgeving en praktijken;
- de financieringsinstrumenten voor instellingen in de sociale economie versterken en bevorderen;
- de sociale economie een hoofdrol geven in het bereiken van de economische, sociale en milieudoelstellingen van de Europese Unie.

Tegelijkertijd met deze ministeriële conferentie en op dezelfde locatie in Luik (Palais des Congrès) hebben ongeveer 700 professionals, ondernemers, wetenschappers, beleidsmakers en andere belanghebbenden deelgenomen aan deze *Europese bijeenkomst. Sociale economie in het hart van transitities*, op 12 en 13 februari 2024.

Tijdens deze bijeenkomst organiseerde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op dinsdag 13 februari een rondetafelgesprek rond het thema: “Brussels, an urban laboratory of transitions and insertions”. Dit symposium had het over de uitdagingen voor Brussel als stadsgewest, in een stedelijke context, en hoe de sociale economie daarop inspeelt, zowel op sociaal vlak als op het vlak van territoriale veerkracht.

De gewestelijke minister van Werk, Bernard Clerfayt, en de staatssecretaris voor Economische Transitie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Barbara Trachte, namen deel aan het panel, net als twee sociale ondernemingen: FOBAGRA vzw (GSIO) en Fair Ground Brussels cv.

Dit brede event liet de deelnemers toe hun ervaringen te delen en innovatieve, veerkrachtige en inspirerende economische modellen te bespreken voor een meer sociaal en duurzaam Europa. Tegen deze achtergrond konden de ministers en delegaties van de lidstaten die deelnamen aan de ministeriële conferentie ook rechtstreeks van gedachten wisselen met talrijke vertegenwoordigers uit de sector van de sociale economie.

- 4) Acties die binnen twee jaar moeten worden ondernomen op basis van de lessen die getrokken werden uit de voorbije periode
- De huidige regelgeving inzake GSIO's herzien op basis van de aanbevelingen van het spending review in 2024.
 - Zorgen voor een officiële raadpleging van de lidstaten in september/oktober 2025 in het kader van de evaluatie van de uitvoering van het actieplan voor de sociale economie van de Europese Commissie van 9 december 2021 ([Social economy action plan – mid-term review](#)).
 - De GSIO's erkennen als geprivilegieerde partners van Actiris en OCMW's bij de gewestelijke tenuitvoerlegging van de toekomstige werkloosheidshervorming die momenteel wordt aangenomen door de federale overheid.
 - Een evaluatiecultuur ontwikkelen inzake de inschakeling van doelgroepwerknemers op de reguliere arbeidsmarkt, door het traject van werknemers in de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid op te volgen, in samenwerking met view.brussels, het Brussels Observatorium voor werkgelegenheid en opleidingen.
 - Verbondenheid en partnerships tot stand brengen tussen de sociale ondernemingen en de instanties die competenties valideren.

Algemene conclusie

De ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen is op 1 februari 2019 in werking getreden, en de eerste financieringen werden in 2020 toegekend.

Na 6 jaar is gebleken dat de ordonnantie van 23 juli 2018 een doeltreffende hefboom is voor de ontwikkeling van het sociaaleconomische weefsel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en voor de tewerkstelling in Brussel van Brusselaars.

Aan dat beleid hangt wel een prijskaartje.

De spending review in 2024 liet toe twee aspecten van de financiering van de sociale economie te onderzoeken:

- **De relevantie ervan:** zijn deze uitgaven nog altijd een prioriteit voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering?

Dat staat gewoon vast: de erkende en gemandateerde sociale ondernemingen dragen bij aan het gewestelijke werkgelegenheidsbeleid, door een publiek te bereiken dat het erg moeilijk heeft op de arbeidsmarkt. Gelet op de hervorming van de werkloosheid waartoe de federale regering heeft besloten, lijkt het essentieel om alle bestaande hefboomen te behouden die de beroepsinschakeling toelaten van de personen die uitgesloten dreigen te worden of zullen worden van het recht op werkloosheid. Het federale regeerakkoord voor 2025-2029 vermeldt trouwens ook jobs in de sociale economie als een geprivilegieerd instrument om werknemers te begeleiden die het in de breedste zin van het woord moeilijk hebben op de arbeidsmarkt (personen met een handicap inbegrepen).

De sociale ondernemingen met een inschakelingsmandaat zijn dan ook de bevoorrechte partners van Actiris en de OCMW's voor de gewestelijke tenuitvoerlegging van de toekomstige werkloosheidshervorming, die in januari 2026 wordt verwacht.

De gewestelijke uitgaven op dit vlak, en zelfs de federale financiële compensatie die wordt vermeld in het federale regeerakkoord voor 2025-2029, zouden het dus toelaten om op korte termijn de inzet en financiering van GSIO's en dus feitelijk ook de (her)intrede op de arbeidsmarkt van de doelgroepwerknemers te garanderen.

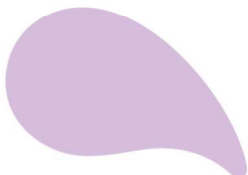
Dit momentum kan overigens de gelegenheid bieden om de mogelijkheden te analyseren voor een paradigmaverschuiving wat het huidige doelpubliek betreft voor de sociale inschakelingseconomie in Brussel. Enerzijds zou het nuttig kunnen zijn te onderzoeken of het haalbaar is om de definitie en aanpak van socioprofessionele handicap over een andere boeg te gooien, waarbij inspiratie wordt gehaald uit het model dat gangbaar is in maatwerkbedrijven; anderzijds zou het opportuun kunnen zijn het doelpubliek voor de sociale ondernemingen open te stellen voor andere categorieën zoals langdurig zieken en/of – in het licht van de werkloosheidshervorming – werkzoekenden sinds meer dan een jaar.

Om de duurzaamheid van het gefinancierde systeem te garanderen, moet er echter rekening worden gehouden met de aanbevelingen van de spending review om de stijging van de huidige uitgaven voor de financiering van sociale ondernemingen met inschakelingsmandaat onder controle te houden.

Het zou dus aangewezen zijn de methode ter verkrijging van compensaties als volgt te wijzigen:

- Voorzien in een gesloten budgettaire enveloppe met een oproep tot kandidaatstelling om de 5 jaar om de begroting onder controle te houden en de administratieve kosten te beperken (in tegenstelling tot de huidige situatie waarin een jaarlijkse oproep tot kandidaatstelling wordt georganiseerd, zonder beperking van de budgettaire enveloppe).
 - De selectiewijze van de inschakelingsprogramma's herzien om de kwaliteit van de inschakeling te verbeteren en de administratieve last te verminderen. Om dit te bereiken worden de minimumvoorwaarden voor het indienen van een kandidatuur dossier herzien en worden er vergoedingen toegekend aan de beste inschakelingsprogramma's, die door een jury worden gerangschikt op basis van kwaliteitscriteria voor de dossiers.
 - De berekening van vergoedingen en hun bedragen aanpassen om de incentives voor de organisaties te veranderen.
- De **doeltreffendheid ervan**: laat deze financiering toe dat de begunstigde instellingen de opgelegde doelstellingen bereiken inzake de inschakeling en begeleiding van de doelgroep?

Om deze vraag naar behoren te kunnen beantwoorden, beveelt de spending review aan de informatie te verbeteren (in termen van verwezenlijkingen, resultaten en controle), met het oog op een beter begrip van de maatregel in de toekomst.

Dit zou een herziening van de regelgeving vereisen, om:

- de realisaties te kunnen meten dankzij de ontwikkeling van een interne opvolgingstool bij BEW met verfijning van de verzamelde gegevens, met name over de banen en de begeleiders;
- de resultaten van het systeem te kunnen evalueren op basis van een analyse van de profielen van de doelgroepwerknemers en hun opvolging na uitstroom, via een partnerschap met view.brussels, het Brussels Observatorium voor Werkgelegenheid en Opleiding binnen Actiris;
- de controle op dubbele subsidiëring voor een vergelijkbare opdracht te kunnen automatiseren door kruiscontroles uit te voeren tussen databases van verschillende administraties (van het gewest en de gemeenschappen, met inbegrip van de administraties die verantwoordelijk zijn voor Europese fondsen) die mogelijk subsidies verlenen voor een vergelijkbare opdracht.

Deze prioritaire hervormingen hebben geen budgettaire gevolgen voor de uitgaven gekoppeld aan het systeem, maar zouden de werkdruk binnen BEW verhogen. Om dit te kunnen verwerken zonder hiervoor extra middelen binnen BEW nodig te hebben, wordt aanbevolen om bepaalde hervormingen ook goed te keuren onder de paraplu van de administratieve vereenvoudiging, kwestie van de efficiëntie van het beleid te verbeteren.